

Saksframlegg

Utvalg	Møtedato	Utvalgssak
Utvalg Folk	05.05.2020	
Formannskapet	12.05.2020	
Kommunestyret	26.05.2020	

Ansvarlig festkultur i Værnesregionen

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Alle offentlige fester skal ha 18 års aldersgrense.
2. Alle offentlige fester der det skal nytes alkohol skal ha skjenkebevilling.
3. På enkelte arrangementer kan det åpnes opp for alkoholsalg til tross for at ungdom under 18 år har adgang. Dette kan f.eks. være festivaler, konserter, familieshow, quiz- kvelder og revyer. Gjennomføringa av arrangementet må gjøres på en slik måte at reglene i Alkoholloven overholdes.
4. Lag, foreninger og kommunene må stimuleres til å lage rusfrie arrangementer for ungdom under 18 år.
5. Politiet skal innskjerpe arbeidet med godkjenning av fester og arrangementer og i større grad vurdere reaksjoner mot arrangører som ikke forholder seg til retningslinjene.

Saksopplysninger:

Dagens praksis med gjennomføring av offentlige fester og arrangementer strider ofte med bestemmelsene i alkoholloven. Det er for mange arrangementer i Værnesregionen som ikke kan oppfattes som ansvarlige.

- Russegrupper arrangerer ungdomsfester med 15- års aldersgrense for å finansiere egen russetid.
- Flere tilfeller hvor det har vært behov for ambulanse / legebesøk med overstadig berusede mindreårige ungdommer
- Behov for politiressurs for å holde ro og orden
- Narkotikaomsetning og bruk på offentlige fester -tilbudet følger etterspørselen
- Foreldre som ikke er tilgjengelige for å hente berusede mindreårige
- Arrangementer hvor formålet synes å være størst mulig profitt med minst mulig innsats

- Rusfrie arrangementer der det er mye alkoholbruk – i hovedsak fordi besøkende har medbrakt alkohol

Bakgrunn for saken:

Med bakgrunn i disse erfaringene tok lensmannen i Værnes lensmannskontor initiativet til å sette ned en interkommunal arbeidsgruppe for å jobbe med disse utfordringene. Gruppen har i tillegg til representant fra Værnes lensmannskontor bestått av SLT koordinatorene fra kommunene Tydal, Selbu, Meråker, Frosta, Malvik og Stjørdal. Utfordringene ble meldt opp som sak og diskutert på felles politiråd i Værnesregionen som fant sted i Tydal den 29. januar 2020.

Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) skal kontrollere alkoholbruken i Norge. Lovens formål er regulering av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk og har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer.

Kommunens politivedtekter tar også opp i seg disse utfordringene. Frosta kommune sine politivedtekter som trådte i kraft 02.08.12, sier følgende om arrangementer på offentlig sted:

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1-1. Offentlig sted

Med offentlig sted forstås gate, vei, fortau, sti, herunder gang- og sykkelvei, park, torg e.l., plass, bru, brygge, kai, strand, anlegg eller annet sted som er alminnelig beferdet eller bestemt for alminnelig ferdsel.

§ 1-2. Ansvar og plikter for fester, bruker, leier eller bestyrer av hus eller grunn

Plikter som er lagt på eier av hus eller grunn, hviler også på den som fester, bruker, leier eller bestyrer eiendommen.

Kapittel 8. Arrangementer på offentlig sted

§ 20. Søknadsplikt for arrangement på offentlig sted

Den som på offentlig sted vil holde arrangement som overveiende er av underholdningsmessig, kunstnerisk, selskaperlig eller kommersiell art, og som har et omfang som vil medføre behov for betydelige ferdselsreguleringer eller vakthold, må søke om dette innen en frist som politiet setter.

Politiloven § 11 får tilsvarende anvendelse.

§ 21. Meldeplikt for allment tilgjengelige arrangement utenfor offentlig sted m.m.

Den som vil holde et arrangement som er allment tilgjengelig, må sende melding i god tid til politiet selv om arrangementet ikke skjer på offentlig sted, når dets art eller størrelse gjør det sannsynlig at politioppsyn blir nødvendig av hensyn til ro og orden eller avvikling av trafikken. Meldeplikten gjelder også sammenkomst med dans eller annen tilstelning av overveiende selskaperlig eller underholdende art for medlemmer av en forening eller lignende sammenslutning. Politilovens § 11 gjelder tilsvarende.

Kapittel 9. Barn

§ 22. Offentlig dans e.l.

Barn under 15 år har ikke adgang til offentlig dans eller lignende allment tilgjengelig tilstelning uten i følge med foreldre eller andre foresatte.

Vurdering:

Det er flere problemområder, hvor dagens praksis er i strid med ønsket praksis.

1. Drikking på offentlig sted – hvilke regler gjelder?
2. Alkohol- debuten for ungdom i Værnesregionen er for lav – folkehelse.
3. Offentlige fester åpne for alle som er konfirmerte - hvor debuterer ungdom?
4. Hvordan får ungdom under 18 år tak i alkohol?
5. Godkjenning av rusfrie arrangementer som ikke er rusfrie.
6. Politiet og ambulanse sin ressursbruk på alkoholrelaterte oppdrag generelt og offentlige fester spesielt.
7. Manglende bruk av skjenkebevilling.
8. Krav til arrangøren, men også krav til politiet.
9. Krav til utleier.
10. Festivaler / familiearrangementer med alkoholserving.

1. Drikking på offentlig sted – hvilke regler gjelder?

På mange offentlige fester på forsamlingshus og samfunnshus i Trøndelag er det vanlig at gjestene har med seg alkoholholdig drikke til eget bruk. Alkoholovens § 8- 9 sier dette om serverings- og drikkeforbud på offentlig sted:

§ 8-9. Serverings- og drikkeforbud.

Det er forbudt å drikke eller servere alkohol med mindre det foreligger bevilling til dette, og selv om dette skjer uten vederlag

1. *i lokaler med tilleggelses hvor det drives serveringsvirksomhet,*
2. *i lokaler som vanligvis er allment tilgjengelig for offentligheten,*
3. *i forsamlingslokaler eller andre felleslokaler,*
4. *på annet sted der offentlige møter, fester, utstillinger eller andre tilstelninger finner sted,*
5. *på gate, torg, vei, i park eller på annen offentlig plass,*
6. *på skip, fly, tog, buss eller annet innenriks transportmiddel for allmenheten.*

Det finnes noen unntak fra dette, f.eks. når huseier holder sluttet selskap, eller når det holdes selskap for et spesielt formål og hvor gjestene er spesielt innbudt, f.eks. bursdager eller bryllup. Fester som følge av f.eks. facebookinvitasjoner, venners venners- fest er ikke definert som et sluttet lag.

Praksisen for mange offentlige fester i Trøndelag, er i strid med alkoholovens bestemmelser om drikkeforbud.

2. Alkohol- debuten for ungdom bosatt i Værnesregionen er for lav – folkehelse

Ungdataundersøkelsen i 2017 viser at debutalderen med alkohol for ungdom bosatt i kommunene i Værnesregionen er i overkant av 14 år. Det er små kommunevise forskjeller. Vi ser en tendens til at flere ungdommer venter med alkoholdebuten, men vi ser også at de som starter tidlig, drikker mer alkohol enn tidligere. Gjennom et livsløp vil et større alkoholkonsum kunne medføre helseproblemer.

Forskning viser at storparten av de som debuterer med narkotika, har vært påvirket av alkohol. De som tilbyr narkotika er der hvor kundene er. Det er grunn til å tro at det tilbys narkotika på offentlige fester i alle kommunene i Værnesregionen. Det er en nasjonal trend at mange

ungdommer i dag er lite kritisk til hva de ruser seg på. Kommunene i Trøndelag har den laveste alderen for alkoholdebut i landet. Det er flere årsaker til dette, men nedarvet festkultur synes å spille en viktig rolle.

3. Offentlige fester åpne for alle som er konfirmerte - hvor debutterer ungdom?

Det er ikke foretatt gode undersøkelser av hvor ungdommer debutterer med alkohol. Trolig er det flere svar på dette. Det vi vet er at mange ungdommer drikker seg fulle på offentlige fester. I Trøndelag er det tradisjon for at en ungdom kan gå på offentlig fest når de konfirmert, dvs. det året de fyller 15 år. Alkohollovens § 1.5, har bestemmelser for aldersgrenser for salg, skjenking og utlevering av alkohol. Det er ikke straffbart for ungdom under 18 år å drikke alkohol, men for å få tak i alkohol må noen ha solgt, skjenket eller utlevert alkohol til mindreårige, og dette er straffbart.

4. Hvordan får ungdom under 18 år tak i alkohol?

Ungdommer oppgir ulike måter å skaffe seg alkohol på. Den mest vanlige er at foreldre eller andre voksne over 18 år kjøper til dem, eller sender med dem alkohol før de drar på fest. Ungdommer oppgir også at de tar alkohol fra barskapet til foreldrene. På foreldremøter på ungdomsskolene, bruker politiet og andre mye tid på å forklare sammenhengen mellom tilgjengelig alkohol og farene med å drikke alkohol. Det er en overdreven tro blant noen foreldre på at "så lenge en sender alkohol med ungdommen, så vet de i hvert fall hva ungdommene drikker." I noen kommuner er det også vanlig at generasjoner er på fest sammen og drikker sammen, slik at "ungdommene lærer å drikke alkohol i trygge omgivelser."

5. Godkjenning av rusfrie arrangementer som ikke er rusfrie

Dagens praksis er at alle offentlige fester og arrangementer er søknadspliktige til politiet. Politiet stiller krav til arrangøren, blant annet skal det være tilstrekkelig antall voksne vakter til stede på festene. Alle arrangører som søker om offentlig fest på et offentlig sted, søker i utgangspunktet om å holde et rusfritt arrangement. Skal det være alkohol på festen må det søkes om skjenkebevilling.

6. Politiet og ambulanse sin ressursbruk på alkoholrelaterte oppdrag generelt og offentlige fester spesielt

Undersøkelser viser at politiet bruker store deler av sine ressurser på alkohol eller rusrelaterte hendelser. Det er spesielt i helgene at ressursbruken er mest bundet til denne typen oppdrag. I enkelte helger bruker politiet over 90 % av sine ressurser på dette – ressurser som kunne vært brukt til forebygging eller å bistå andre som trenger politiets bistand. Politiet bruker tid på håndtering av berusede mindreårige og rutinen er slik at om en mindreårig påtreffes beruset, så skal foreldre kontaktes og bekymringsamtale skal vurderes. I hvert tilfelle blir også bekymringsmelding til barnevernet vurdert. I Politilovens § 13-2 står det at politiet kan ta hånd om barn under 18 år, hvis det er en risiko for barnas helse eller utvikling. Vi har flere tilfeller med overstadig beruset mindreårige der det har vært nødvendig med legebesøk. Ambulansetjenesten ser også samme utfordringer som politiet. Ressurser blir bundet opp til håndtering av rusrelaterte oppdrag, ofte med mindreårige og dette går da ut over den generelle ambulanseressursen i distriktet.

7. Manglende bruk av skjenkebevilling

For at det lovlig skal skjenkes alkohol på et offentlig sted fastsetter Alkohollovens § 8-9 at det som hovedregel kreves skjenkebevilling utstedt av den enkelte kommune. Kommunene kan utstede en ambulerende skjenkebevilling eller en bevilling for enkeltanledninger. Ambulerende skjenkebevilling kan være en spesiell organisasjon, f.eks enkelte losjer som har flere møter på samme sted i løpet av en periode. Når en arrangør søker om bevilling for enkeltanledning, er det, som det ligger i ordet - en konkret arrangør som søker å skjenke alkohol på ett spesielt

arrangement. Erfaringer fra andre kommuner i Norge er at skjenkebevillinger tas stadig oftere i bruk. Alkoholkonsumet blir lettere regulert, det gir større økonomisk gevinst for arrangøren og det blir mindre søl, samt at det selvsagt er i tråd med norsk lov. Skjenkebevillinger kan være utfordrende å håndheve for arrangøren på arrangementer som er åpen for alle.

8. Krav til arrangøren, men også krav til politiet

Når det skal avholdes en offentlig fest stiller politiet strenge krav til arrangøren. Kravene fra politiet gjelder vakthold både inne og utenfor festlokalet. Antall vakter skal være dimensjonert utfra antall festdeltakere. Vaktene skal være over 25 år. Festene skal etter søknadens innhold, være rusfrie. Svært få offentlige fester i Værnesregionen er rusfrie. Her svikter arrangøren, og her svikter også politiet. Politiet er til stede på de fleste offentlige festene i Værnesregionen og ser at festdeltakere er beruset, at medbragt alkohol står på bordet, at mindreårige er beruset og vi griper ikke inn. Politiets manglende innsats legitimerer at denne problemstillingen ikke tas så alvorlig. Dette skjerpes inn hos politiet.

9. Krav til utleier

Utleier må i større grad ansvarliggjøres i forhold til alkoholloven. Utleier må stille krav til arrangøren om at reglene i alkoholloven følges. Ofte er arrangøren av en offentlig fest den samme som stiller forsamlingshuset til disposisjon. Formålet med festen er ofte å skaffe penger til drift av huset. Iblant utgjør offentlige fester med alkoholserving en betydelig inntektskilde for mange ungdomslag. Dette står i kontrast til formålet med opprettelsen av ungdomslag i Norge. Rusfri samværskultur skal være en av kjerneverdiene til et ungdomslag.

For å trygge arrangører og frivillige i planlegging og gjennomføring inviterer Værnesregionkommunene i samarbeid med frivilligheten, Stjørdal brann- og redningstjeneste, Værnes lensmannsdistrikt, skjenkekontrollen og Kompetansesenter rus til årlige kurskvelder der det blir gitt nyttig og nødvendig informasjon om lover, regler og ulik kunnskap for å sikre og trygge arrangementene. Det gis blant annet informasjon om brannsikkerhet, generell sikkerhet, førstehjelp, ansvarlig alkohohlåndtering og rutiner og krav rundt søknad på skjenkeløyver. Det gis også informasjon om CIM- event på disse årlige samlingene. Representanter fra de ulike tjenestene er til stede på kurskveldene.

10. Festivaler / fester/ familiearrangementer med alkoholserving

Flere konserter og familiearrangementer velger skjenkebevilgning og selger alkohol. Dette er mulig til tross for at arrangementet er åpent for barn/ ungdom under 18 år. Eksempler på dette er utendørskonserter i Sverresborg, Granåsen, Tydalsfestivalen og flere store og små arrangementer. Slike arrangementer er svært utfordrende for arrangøren. De har ansvaret for adgangskontroll til et evt. skjenkeområder, for å hindre at medbragt alkohol tas med inn på området og at voksne ikke kjøper alkohol til mindreårige. De er også ansvarlig for et kontrollsystem som luker ut overtredelser. Det er flere mulige løsninger her, avhengig av hvordan arrangementsområdet ser ut. Noen arrangører velger skjenkesoner, hvor kun voksne har adgang. Det er ikke anledning til å ta med alkohol bort fra denne sonen. Noen bruker merking av personer ved bruk av bånd i ulike fargekoder rundt handledet som blant annet viser lovlighet ift alkoholskjenking.

Noen forsamlingshus er på grunn av størrelsen ikke egnet til å ha et definert område for skjenking. Overfylte forsamlingshus gjør det vanskelig for arrangøren å gjennomføre en god adgangskontroll og føre tilsyn med medbragt alkohol. Kjøp av alkohol til mindreårige er også utfordrende å holde oversikt over. Denne løsningen vil da kunne kreve et større antall vakter.

Hva vil skje hvis en innfører økt aldersgrense på offentlige fester

Innføring av 18 – årsgrense på offentlige fester og arrangementer i Værnesregionen vil føre til at ungdom under 18 år mister et sted å møtes. Det vil da skapes et behov for å lage alternative arenaer. Både lag og foreninger og ikke minst kommunene kan lage alternative og rusfrie arrangementer. Ungdom vil også finne alternativer i private hjem. Her får foreldrene et ansvar for å åpne sine hjem samtidig som de er tilstede for å holde den nødvendige kontrollen. Det er en trend at foreldregenerasjonen i større grad overlater oppdragerrollen til det offentlige. Foreldrene får nå en sjanse til å ta tilbake oppdragerrollen og vi mener at det er en selvfølge at foreldrene er tilgjengelige og til stede for sine ungdommer, når ungdommene holder til i private hjem. Vi har for mange tilfeller av hjemme alene- fester som går over styr, hvor foreldrene har overlatt boligen til ungdommene og selv har reist bort.

Hvordan få en bedre oversikt over arrangementer i Værnesregionen

I dag må hver enkelt arrangør oppsøke politiet for å søke om å gjennomføre en fest eller arrangement. Stjørdal kommune har kjøpt CIM- Event. Nå kan arrangøren sitte i stua og legge inn alle de nødvendige opplysningene. Man slipper å springe mellom offentlige kontor – systemet sender forespørselen videre til f.eks brannvesen, helse, politi og grunneier. Hver etat besvarer søknaden og gir arrangøren tilbakemeldinger på hva som mangler for å få godkjent søknaden. Vi tror at dette er en mulig løsning for å få tryggere arrangementer og fester. Alle kommunene i Værnesregionen må si noe om de ønsker å knytte seg til en slik løsning og hvordan en skal nyttiggjøre seg systemet best mulig.

Praksisen for de fleste offentlige fester i Trøndelag, er altså i strid med alkohollovens bestemmelser om drikkeforbud.

Konklusjon

Praksisen for de fleste offentlige fester i Trøndelag, er i strid med alkohollovens bestemmelser om drikkeforbud. Kommunene Tydal, Selbu, Meråker, Frosta, Malvik og Stjørdal anbefales å ha felles praksis rundt gjennomføring av offentlige fester og arrangementer.

Ståle Opsal

Konstituert kommunedirektør